

ÖMER SEYFETTİN KÜLLİYATINA YENİ BİR İLAVE

Nâzım H. Polat

■ İçinde bulunduğumuz 2020'de, ölümünün 100. yılı olması münasebetiyle Ömer Seyfettin hakkında pek çok yayın ve çeşitli etkinlikler yapıldı, yapılıyor. Bu sevindirici çalışmalarda yazarımızın eserlerinin yeni alfabemize aktarılmış olmasının apayrı bir yeri olduğu muhakkaktır.

Ömer Seyfettin, sağlığında, bazıları ortak imzalarla 12 kitap veya kitapçık yayımladı:

1. *Tarih Ezeli Bir Tekerrürdür* (İstanbul 1911),
2. *Millî Jimnastik* (Selanik-1911),
3. *Yeni Lisan ve Bir İstimzac* (Ziya Gökalp ve Ali Canip Yöntem, M. Nermi ve Kâzım Nami Duru ile birlikte, Selanik-1911),
4. *Vatan! Yalnız Vatan...* (Ziya Gökalp ve Ali Canip Yöntem'in yardımıyla, Selanik-1911),
5. *Herkes İçin İçtimaiyat: Ticaret ve Nasip* (İstanbul-1914),
6. *Yarınki Turan Devleti* (İstanbul-1914),
7. *Mektep Çocuklarında Türklük Mefkûresi* (İstanbul-1914),
8. *Millî Tecrübelerden Çıkarılmış Amelî Siyaset* (İstanbul-1914),
9. *Turan Masalları: İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?* (İstanbul-1914),
10. *Ashab-ı Kehfimiz* (İstanbul-1918),
11. *Harem* (İstanbul-1918),
12. *Efruz Bey* (İstanbul-1919).

Fakat yazarın kalem faaliyeti içinde bu eserlerin hacmi, yaklaşık onda bir (% 10) gibi küçük bir orandadır. Bu mukayese, *Ömer Seyfettin -Bütün Hikâyeleri* (Yapı Kredi Yay, 3. Baskı, İstanbul 2019, 1408 s.), *Ömer Seyfettin -Bütün Nesirleri* (2. baskı, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2018, 1116 s.) ve *Şair Ömer Seyfettin -Bütün Şiirleriyle* (2. baskı,

Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2017, 248 s.) olmak üzere üç cilt hâlinde hazırladığımız 2772 sayfalık Ömer Seyfettin külliyyatının 2508 sayfalık metin kısmı içinde, sağlığında yayımlanan eserlerinin 256 sayfa tutmasıyla elde edilmiştir. 256 sayfanın da 166'sı hikâye, 90'ı fikir eserlerine aittir.

Vefatından sonra Ali Canip Yöntem, Şerif Hulusi Kurbanoğlu (Sayman) ve Tahir Alangu, yazarımızın hikâyelerinin derlenip toparlanması için büyük emek harcadılar. Fevziye Abdullah Tansel ise Ömer Seyfettin'in gölgede kalan şairliğini ortaya çıkarmak için büyük gayret gösterdi. Bütün bu çalışmaları bir külliyyat hâline getiren ilk isim ise merhum Muzaffer Uyguner'dir. *Ömer Seyfettin -Bütün Eserleri* (Bilgi Yayınevi, 17 C, Ankara 1987-2002) adıyla basılan bu külliyyatın, tematik oluşundan dolayı bazı metinler farklı ciltlerde tekrarlanmıştır. Ayrıca 16. cilt 1993'te ama 17. cilt 9 yıl gecikmeyle 2002'de basılabildiği. Arada bu kadar geniş bir zaman diliminin bulunması, ilgilenenleri, öteden beri çok bilinen bazı metinlerin niçin alınmadığı sorusunu sormaya yöneltmiştir. Fakat ne olursa olsun, bu külliyyat, Ömer Seyfettin konulu çalışmaları genişleten ilk derlemedir. Nitekim ben de *Külliyyatına Girmemiş Yazılarıyla Ömer Seyfettin* (Arma Yay., İstanbul 1998)'i, bu kitaplarda yer almayan metinler üzerine kurmuş idim.

Prof. Dr. Hülya Argunşah'ın hazırladığı *Ömer Seyfettin -Bütün Eserleri* (8 C, Dergâh Yay., 2001), türler ve kronolojiye göre hazırlandığı için özellikle akademisyenlerin işini kolaylaştırdı. Bizim yukarıda künyelerini verdiğimiz üç kitap da sanırım yeni çalışmalar için faydalı olmuştur.

Bahsettiğimiz eserlerle, Ömer Seyfettin'in kaleminden çıkma metinler artık tam değilse de tama yakın ölçüde ortaya çıkarılmıştır. Ancak hâlâ eksiklerimizin olduğu da bir başka gerçek...

Metnini sunacağımız iki makale¹ de bugüne kadarki külliyyatlara girememiş yazılardandır.

Bunlardan "Ne Vakit Doğru Yazacağız?" başlıklı yazı, ilk "Yeni Lisan"² yazısından -yaklaşık- 15 ay sonra yayımlanmıştır. Ömer Seyfettin o sıralar, askerlikten istifa edip sivil hayata geçmiştir, Selanik'tedir ve bütün gücüyle *Genç Kalemler*'i en iyi, en olgun biçimde çıkarmaya çalışmakta, Selanik'teki *Rumeli* gazetesine yazmakta, bir yandan da İstanbul'da çıkan *Yirminci Asırda Zekâ*, *Türk Yurdu* ve *Tanin*'e yazı göndermeye çalışmaktadır. Aynı sıralarda, Diyarbakır'da çıkan *Dicle* gazetesine de üçüncü "Yeni Lisan" yazısını verdiğini kaydedelim.

1 Söz konusu ikinci makale, dergimizin 825. sayısında yayımlanacaktır.

2 ? [Ömer Seyfettin], *Yeni Lisan*, *Genç Kalemler*, C II, S 1, 8 Nisan 1327 [21 Nisan 1911], s. 1-7.

Yeni Lisan anlayışı henüz genel kabul görmediği için bu sıralar kaleme aldığı dil yazıları -“Ne Vakit Doğru Yazacağız?” da dâhil- hep ilk “Yeni Lisan” yazısındaki çerçevededir. Bu yazıdan sonra, II. Balkan Savaşı dolayısıyla yeniden silah altına alınacak, esir düşecek ve esaret hayatının bittiği 1913 sonuna kadar yazı hayatı sönük geçecektir.

Tanin'e gönderdiği “Ne Vakit Doğru Yazacağız?” başlıklı makale, öncelikle üslup taktiği bakımından ilk “Yeni Lisan” yazısıyla aynı esaslara bağlıdır. Her iki yazının ortak noktaları şöyle sıralanabilir:

1. Divan edebiyatında, Tanzimat'la baş gösteren yenileşme teşebbüslerinde ve bunun en uç noktası olan Edebiyat-ı Cedide'de bile Osmanlıca denen “Enderun argosu” kullanılmıştır.
2. “Enderun argosu”ndan kurtulmanın tek yolu, konuşulduğu gibi yazma esasına dayalı tabii lisan yani “Yeni Lisan”dır.
3. Tabii lisanla yazmanın sonucu, sadece okuyucu kitlesini genişletmek olmayacak, bunun iktisaden olumlu tarafları da görülecektir.
4. Türk olmayan Osmanlıların (Rumlar, Ermeniler, Bulgarlar, Sırlar, Yahudiler, Ulahlar, Araplar ve Arnavutlar) kendilerine mahsus sağlam dilleri, mükemmel ve millî edebiyatları vardır. Dilleri yalnız ağızlarında kalan Türklerin ise edipleri ve millî edebiyatları yoktur.

Bu zavallı Osmanlı Türklüğü yalnız ağızlarında ve kalbinde kalan lisanını satırlara aksettirecek kalemler bekliyor...

5. Dille ilgili meselelerini çözmek, Osmanlıcı eski aydınlardan beklenemez; “Türkçeyi, Türklüğünü duyanlar düzelterek!”

Bütün bunlardan dolayı her iki yazıda diğer bir ortak taraf olarak; gençlerin vicdanına ve millî duygularına hitap edildiği, dil ve milliyet konusundaki duyarsızlıkların kınandığı görülmektedir.

İki yazı arasındaki diğer bir benzerlik de üslup yönündendir. İlk “Yeni Lisan” yazısında alt başlıklardan sonra, çok kısa ve çok net ifadeler dikkat çekmektedir:

Eski Lisan

Nedir? Asla konuşulmayan...

(...)

Edebiyatımız

Bunu da kısaca söyleyelim.

(...)

Millî edebiyatımız

*Yokmuş. Hâlâ da yok.*³

“Ne Vakit Doğru Yazacağız?” başlıklı yazıda da aynı yazma taktiği görülmektedir. Yazı başlığı olan soru cümlesinden sonra ilk iki cümle:

*İşte ben cevap veriyorum:
Ne vakit söylediğimiz gibi yazarsak...*

Yazının sonunda da aynı cümleler tekrarlanmıştır.

“Ne Vakit Doğru Yazacağız?” başlıklı yazıdaki dikkat ve hassasiyet noktaları; ilk “Yeni Lisan” yazısı yanında, Ömer Seyfettin’in Ziya Gökalp ve Ali Canip [Yöntem], M[ustafa] Nermi ve Kâzım Nami [Duru] ile birlikte kaleme aldığı *Yeni Lisan ve Bir İstimzac* (Selanik 1911) adlı kitapçıkta da aynen görülmektedir.

Bu ön bilgilerden sonra, bazı açıklayıcı dipnotlar ve muhatap kitlesini genişletici bazı açıklamalarla, söz konusu yazıyı okuyabiliriz.

Kaynaklar

? [Ömer Seyfettin], “Yeni Lisan”, *Genç Kalemler*, C II, S 1, 8 Nisan 1327 [21 Nisan 1911], s. 1-7.

3 ? [Ömer Seyfettin], “Yeni Lisan”, s. 1-2 [İlk “Yeni Lisan” yazısı].